

Socialdepartementet

E-hälsomyndigheten
Sankt Eriksgatan 117
113 43 Stockholm

Uppdrag att automatisera och digitalisera kontrollen av individuella förskrivarbehörigheter

Regeringens beslut

Regeringen ger E-hälsomyndigheten i uppdrag att automatisera och digitalisera kontrollen av individuella förskrivarbehörigheter. I uppdraget ingår att analysera, utveckla och införa en teknisk lösning som möjliggör kontrollen av individuella förskrivarbehörigheter vid expediering av läkemedel på apotek.

E-hälsomyndigheten ska vid en första delrapportering redovisa en teknisk lösning för förmedling av informationen om de begränsningar av förskrivningsrätt som beslutats av Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN). Vid slutrapporteringen ska myndigheten inom ramen för den tekniska lösningen även ha inkluderat uppgifter om dispenser att förskriva läkemedel meddelade av Läkemedelsverket. Inom ramen för uppdraget ska E-hälsomyndigheten även se över möjligheten att hantera delegeringar, i enlighet med Läkemedelsverkets föreskrifter om förordnande och utlämnande av narkotikaklassade läkemedel för behandling av opiatberoende.

E-hälsomyndigheten ska samråda med Läkemedelsverket, Socialstyrelsen, Inspektionen för vård och omsorg, Sveriges Apoteksförening och andra berörda aktörer på området samt ha löpande avstämningar med Regeringskansliet (Socialdepartementet) under arbetets gång. E-hälsomyndigheten ska delredovisa uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 juni 2017. E-hälsomyndigheten ska slutrapportera uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 november 2017. Redovisningarna ska hänvisa till det diarie-nummer som detta beslut har.

Ärendet

Regeringen tog den 17 december 2015 beslut om Den nationella läkemedelsstrategin 2016–2018. Syftet med strategin är att få en nationell kraftsamling kring prioriterade frågor inom läkemedelsområdet. En av aktiviteterna inom ramen för strategin är att förhindra läkemedelsförskrivning i strid med vetenskap och beprövad erfarenhet mot bakgrund av att överförskrivning av narkotikaklassade läkemedel utgör en allvarlig patientsäkerhetsrisk.

I betänkande Pris, tillgång och service – fortsatt utveckling av läkemedels- och apoteksmarknaden (SOU 2012:75) lyfter utredningen bland annat fram att det finns praktiska och tekniska problem kring hur information om förskrivningsrätt, som behövs vid expediering, tillgängliggörs öppenvårdsapoteken.

Regeringen tog i mars 2016 beslut om Vision E-hälsa 2025. I visionen slås fast att Sverige år 2025 ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens och e-hälsans möjligheter i syfte att underlätta för människor att uppnå en god och jämlik hälsa och välfärd samt utveckla och stärka egna resurser för ökad självständighet och delaktighet i samhällslivet.

Av Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2009:13) om förordnande och utlämnande av läkemedel och teknisk sprit framgår att recept endast får expedieras från öppenvårdsapotek om det har utfärdats av en person som är behörig förskrivare i Sverige eller om det har utfärdats skriftligen av en behörig förskrivare inom EES. Vid receptexpediering på öppenvårdsapotek är det således nödvändigt att kontrollera förskrivarens rätt att skriva ut det aktuella läkemedlet. I lagen (1992:860) om kontroll av narkotika anges att om Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd har dragit in eller begränsat en läkares eller en tandläkares behörighet att förskriva narkotiska läkemedel enligt bestämmelser i patientsäkerhetslagen (2010:659) får sådant läkemedel inte lämnas ut på ordination av den läkaren eller tandläkaren.

Enlig Läkemedelsverkets föreskrift (LVFS 2002:7) kan verket meddela dispens och tillåta att en förskrivare, som inte innehar någon av de i föreskrifter angivna specialistkompetenserna, ändå får förskriva ett läkemedel som har godkänts för behandling av ADHD.

Av Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2004:15) om förordnande och utlämnande av narkotikaklassade läkemedel för behandling av opiatberoende framgår att undantagsvis kan en specialistkompetent läkare delegera förskrivningsrätten till en icke-specialistkompetent läkare som är verksam vid samma sjukvårdsinrättning och som av den delegerande läkaren bedöms ha erforderlig erfarenhet och kunskap av beroendevård. En sådan delegation ska ske skriftligt och ska vara tidsbegränsad. Delegationen ska skriftligen meddelas det apotek som avses lämna ut läke-

medlen. På receptet ska antecknas på vilket apotek delegationsbeslutet förvaras.

Regeringen konstaterar att de begränsningar i förskrivningsrätten eller utökad förskrivningsrätt som är kopplade till individuella förskrivare inte går att kontrollera i dagens it-stöd på apoteken. Farmaceuter måste därför använda flera olika informationskällor utöver receptexpedierings-systemet för att verifiera förskrivarens behörighet. Det finns därmed en risk för att denna information förs över med fördröjning, att den inte förs över alls, eller att det uppstår andra fel i överföringen. Systemet innebär också en risk för att läkemedelsbehandlingen inte kan fullgöras eftersom den bristfälliga informationsspridningen gör att apoteken inte alltid har fullständig information för att kunna godkänna expeditionen. Det faktum att den här delen av läkemedelsprocessen inte är digitaliserad innebär således både risker för patienter och en besvärlig och tidsödande hantering för farmaceuten.

Mot denna bakgrund får E-hälsomyndigheten i uppdrag av regeringen att automatisera och digitalisera kontrollen av individuella förskrivare-behörigheter. Den tekniska lösningen ska hantera de begränsningar av förskrivningsrätt som beslutas av HSAN samt uppgifter om dispens att förskriva läkemedel som meddelats av Läkemedelsverket. Inom ramen för uppdraget ska E-hälsomyndigheten även se över möjligheten att hantera delegeringar i enlighet med 3 § i Läkemedelsverkets föreskrifter om förordnande och utlämnande av narkotikaklassade läkemedel för behandling av opiatberoende (LVFS 2004:15).

Parallellt med detta uppdrag ger regeringen Socialstyrelsen ett särskilt uppdrag att utöka myndighetens hantering av information om individuella förskrivare-behörigheter i myndighetens register över hälso- och sjukvårdspersonal (HOSP). Utökningen innebär att myndigheten ska registrera vad de begränsningar av förskrivningsrätten som beslutas av HSAN består av. Att utöka Socialstyrelsens hantering av information om individuella förskrivare-behörigheter i HOSP-registret är en viktig förutsättning för att möjliggöra E-hälsomyndighetens tekniska lösning för de begränsningar av förskrivningsrätt som beslutats av HSAN.

På regeringens vägnar

Gabriel Wikström

Caroline Nilsson

Kopia till

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd
Inspektionen för vård och omsorg
Läkemedelsverket
Socialstyrelsen
Sveriges Apoteksförening